

Hoe geef je het praktijkgerichte programma vorm?

(vmbo én havo)

Landelijke netwerkbijeenkomst VBS 15 oktober '24

Wilma Bredewold

Wat gaan we doen?

- Introductie praktijkgerichte programma's vmbo en havo
- Kennis maken en vragen in beeld
- Essentie praktijkgerichte programma's
- Samenwerken met de omgeving
- Van bedrijf naar praktijkgerichte opdracht
- Afronding 12.45 uur (aansluitend lunch)

WAAR GAAT DEZE ANIMATIE OVER?

DEZE ANIMATIE IS MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

'Havisten' denk alvast even individueel na over deze vragen:

- Welke meerwaarde heeft/kan het pgg voor wie hebben op jullie school?
- Welke vragen hebben jullie rond het vormgeven van het pgg?

Het praktijkgerichte programma in het vmbo

<https://www.praktijkgerichteprogrammas.nl/>

Nader kennismaken en vragen in beeld

Even buzzen in duo's:

- Welke meerwaarde heeft/kan het pgg voor wie hebben op jullie school?
- Welke vragen hebben jullie rond het vormgeven van het pgg?

De essentie van het praktijkgerichte programma

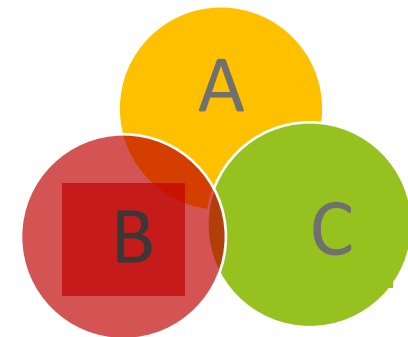

Het praktijkgericht programma vmbo

- Bestaat uit levensechte opdrachten, altijd met betrokkenheid van buiten de school;
- Sluit aan bij de actuele ontwikkelingen in het regionale bedrijfsleven;
- Legt een direct link met verwante mbo domeinen.

Waarbij leerlingen binnen de levensechte context:

- De beroepspraktijk écht ervaren (en een beroepsbeeld ontwikkelen);
  - Een concreet product of dienst moeten leveren;
  - Praktijkgerichte- en vakspecifieke kennis en vaardigheden ontwikkelen;
  - Bewust werken aan hun loopbaanontwikkeling.
-
- 13 programma's (licentievrij en -gebonden)
  - Vaste opbouw A, B en C
  - 320 uur, 4 uur per week (ontwikkeltijd, geen verplichte lessentabel)
  - Afsluiting met een SE
  - '24 -'25 vrijwillige invoering (t/m '27-'28 onder huidige voorwaarden)

Typering examenprogramma HavoP

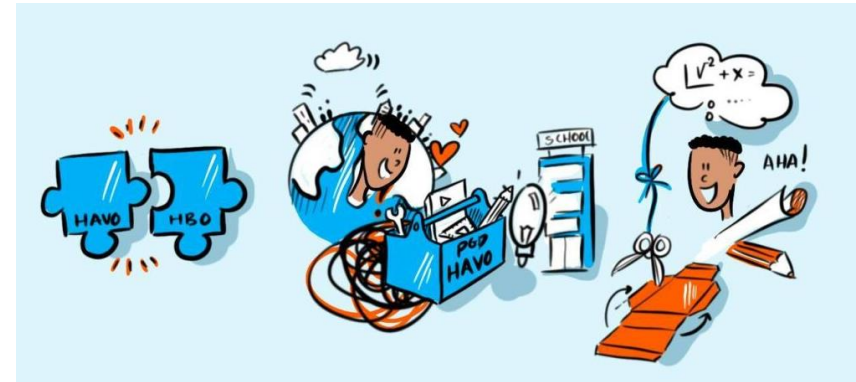
Met dit programma willen we leerlingen:

- beter voorbereiden op het hbo;
- praktische realistische ervaringen bieden;
- relatie leren leggen tussen denken en doen.

Altijd met betrokkenheid van buiten de school

Competentie ontwikkeling en LOB staan centraal

- Schoolexamen (onderdeel slaag-zak)
- 4 varianten: pgg-T en pgg-M (groot en klein)
- Vaste opbouw domein A t/m E met veel ruimte voor eigen inkleuring
- Pgg groot (360 uur) - pgg klein (120 uur, onderdeel combinatiecijfer)
- 2026 vaststelling examenprogramma's (daarvoor pilotfase met ontheffing)

De pizza pgg ...

Karakteristiek examenprogramma's

Praktijkgerichte programma E&O

In het praktijkgerichte programma Economie en Ondernemen (E&O) staat ondernemend handelen centraal. Het programma biedt leerlingen een brede oriëntatie op opleidingen en beroepen in de economische sector. Door het uitvoeren van praktijkgerichte opdrachten komen leerlingen in contact met externe opdrachtgevers die werkzaam zijn binnen de financiële en juridische sector of zich bezighouden met handel, evenementen, marketing en communicatie.

Zie voor vmbo:

<https://www.praktijkgerichteprogrammas.nl/praktijkgericht-programma/examenprogramma/>

Zie voor havo:

<https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/havo-praktijkgericht/ontwikkelingen-havo/praktijkgerichte-programma-havo/examenprogramma/>

Karakteristiek van het praktijkgerichte programma Maatschappij

De inhoud van het praktijkgerichte programma Maatschappij (pgp-M) richt zich op het werken *met* en *voor* mensen in een snel veranderende samenleving. Werken *met* mensen komt voor in bijvoorbeeld de gezondheidszorg, het onderwijs of een sector die zich richt op gedrag en maatschappij. Werken *voor* mensen komt vooral tot uiting in vraagstukken over de inrichting van de maatschappij. Denk aan de brede economische sector, de juridische sector en de sector waarin taal en cultuur centraal staat. Het programma geeft leerlingen de gelegenheid kennis te maken met werkprocessen die in alle sectoren, branches en werkvelden voorkomen. Specifieker gaat het hier om het ontwikkelen, maken of verbeteren van een dienst, product en proces.

Voorbeelden van opdrachtideeën E&O en M

Samen met de omgeving werken aan jullie ambitie

Talentontwikkeling, stimuleren van ondernemerschap, verkennen van de brede economische wereld (arbeidsmarkt en vervolgonderwijs).

Nut en noodzaak

Voor de school

- Context bieden
- Vormgeven Iob
- Kennis binnenhalen
- Gebruik materiaal
- Profilerings
- ...

Voor het bedrijf/de instelling

- Werknemers van de toekomst interesseren
- Naamsbekendheid
- Vormgeven aan maatschappelijke opdracht
- ...

Hoe bouw je een netwerk op?

- bestaand VBS netwerk
- (ouders van) leerlingen
- oud-leerlingen
- bedrijven bijeenkomsten
- denk ook aan gemeente, verenigingen en instanties
- bedrijvencontactpersoon gemeente
- verjaardagen
- regionale krantjes

Kijk naar de wereld om je heen met een pgp-bril

Van welke contacten
kunnen jullie gebruik
maken?

Hoe onderhoud je het netwerk?

- Interesse in het bedrijf tonen
- Meerwaarde voor beide kanten in beeld
- Contacten warmhouden, ook als er op dat moment geen samenwerking is
- Een interne database aanleggen
- 1^e aanspreekpunt
- Netwerkborrel, -ontbijt
- Evalueren na een projectopdracht
- Een presentje
- Eindejaar gesprek
- ...

Van opdrachtgever naar opdracht

Belangrijke gespreksthema's school - bedrijf

- Duiding en verwachtingen van de doelgroep havo/vmbo leerlingen
- Het idee voor een mogelijke opdracht
  - Aan het oplossen van welk reëel vraagstuk kunnen de lln. een bijdrage leveren?
  - Wat zou het eindresultaat kunnen zijn?
  - Welke activiteiten kan/moet de leerling ondernemen om tot een goed resultaat te komen?
  - Wat kan/moet een leerling ervan leren?
  - Hoe wordt de opdracht geëvalueerd/beoordeeld?
- Op welk hbo/mbo domein sluit de opdracht aan/welk werkveld?
- Wat wordt de rol van de school en het bedrijf? (wederzijdse verwachtingen)
  - Hoe wordt de lln. begeleid?

Even sparren rond een opdrachtuitwerking ..

Basisgegevens van de opdracht

Werkveld, betrokken bedrijf/instelling

Deze opdracht motiveert leerlingen omdat .....

Dit is het belangrijkste dat leerlingen in deze opdracht leren:

Zo beoordelen wij de opdracht ....

Titel en omschrijving van de opdracht:

Dit vraagt de opdracht van de docent...

Dit vraagt de opdracht van het bedrijf..

Dit moet er nog gebeuren om van deze opdracht een echte ppg opdracht te maken.....

Bij de evaluatie van deze opdracht let ik vooral op:

Van examenprogramma naar onderwijsprogramma (1)

Neem een bestaande opdracht of een nieuw opdrachtidee.

- Vul (voor zover mogelijk) individueel het werkblad in, behalve de laatste 2 blokken
- Bespreek en wissel uit
- Bepaal samen wat er nog nodig is om van deze opdracht een pggp opdracht te maken

Van examenprogramma naar onderwijsprogramma (2)

- Welke eindtermen komen aan bod in deze opdracht?
- Verken of je de opdracht kan verrijken door andere eindtermen te betrekken.
- Welke eindtermen zijn lastig onder te brengen in een projectopdracht?
- Heeft de school alle faciliteiten om deze eindtermen aan bod te laten komen?
- Welke eindtermen moeten bij een volgende projectopdracht aan de orde komen?

(Opdracht ontwikkelen o.b.v. een (schooleigen) format).

A1 Communiceren

A2 Samenwerken

A3 Digitale technologie

HAVO

B1 Praktische en realistische opdrachten

A4 Informatievaardigheden

A5 Reken- en wiskundige vaardigheden

A6 Analytisch denken

C1 Loopbaanontwikkeling

B2 Interactie met externe opdrachtgevers

A7 Kritisch denken

A8 Creatief denken

Pgp maatschappij groot

D1 Werkvelden binnen sectoren

B3 De context van externe opdrachtgevers

E1 Diensten

E2 Producten

E3 Processen

A1 Ontwikkelen van interesses

A2 Ontwikkelen van kwaliteiten

VMBO GL/TL

E6 Experts betrekken

E7 Omgaan met anderen

E8 Inwinnen van informatie bij overheid/instanties

B3 Sociaal handelen

B4 Samenwerken

B5 Taalvaardigheden

B6 Rekennaarigheden

B7 Digitale vaardigheden

E6 Experts betrekken

E7 Omgaan met anderen

E8 Inwinnen van informatie bij overheid/instanties

B8 Analytische denkvaardigheden

B9 Kritische denkvaardigheden

Pgp E&O

B10 Creatieve denkvaardigheden

B11 Onderzoeken

C12 Ontwerpen van een product

C14 Adviseren over activiteiten

C16 Adviseren over een proces

C13 Maken van een product

C15 Adviseren over een strategie

C17 Organiseren van een activiteit

Reflectie en afronding

Wat heeft de workshop opgeleverd?

Zijn jullie belangrijkste vragen beantwoord?

Scholing? Zie www.bijscholingpgp.nl of scholing@havoplatform.nl (website i.o.)